دیلیڤەری؛ کارئاسانی یان تەمبەڵی؟.. وریا مەعروف

تەنها پێنج ساڵ لەمەوبەر، ئەگەر لە نیوەشەودا پێویستت بە دەرمانێک، ژەمە خواردنێک یان سادەترین پێداویستی ناوماڵ بوایە، دەبوو سویچی ئۆتۆمبێلەکەت هەڵبگریت یان هووڵ لە شەقام بکەیت. بەڵام ئەمڕۆ، شۆشی ئەپڵیکەیشنەکان و سەرهەڵدانی سوپایەکی گەورە لە ماتۆسکیل و ئۆتۆمبێلی گەیاندن، چنیەتی ژیانی لە شارەکانی کوردستان گۆڕیوە. ئێستا بە چەند کلیکێک لەسەر شاشەی مۆبایلەکەت، جیهان لەبەردەم دەرگای ماڵەکەت ئامادەیە. بەڵام پرسیارە جەوهەرییەکە لێرەدا ئەوەیە: ئایا ئەمە ئاسانکارییەکی تەکنەلۆژیە بۆ کەینی کات، یان تەڵەیەکی نوێیە بۆ نوقمبوونی کەمگە لە ناو "ئابووریی تەمبەڵی"دا؟

لەم سەردەمەدا ئەپڵیکەیشنەکانی گەیاندن (Delivery) وەک ڕزگارکەرێک دەردەکەون. لە سەردەمێکدا کە شەوازی ژیان خێرا بووە و کات بووەتە گرانبەهاترین سەرمایە، ئەم خزمەتگوزارییانە هەناسەیەک بە مرۆڤی سەرقاڵ دەگەڕێننەوە. بە دایکێکی فەرمانبەر یان باوکێکی ماندوو کە دوای دەوامی درێژ دەگەڕێنەوە، گەیاندنی پێداویستییەکان بە ماڵەوە تەنها کەینی کۆپڵ نییە، بەڵکو کەینەوەی ئەو کاتەیە کە دەکرێت لەگەڵ منداڵەکانیان یان بە پشوویەکی پێویست بکاریبهێنن.

جگە لەوەش، ناتوانرێت نکۆڵی لە ئەو هەزاران هەڵی کار بکرێت بخسانێ بە گەنجان و بوژانەوەی بازاڕە بچووکەکان. بەڵام کاتێک باس لە گۆشەی ئەم کارتە دەکەین، نابێت تەنها وەک ئاسانکارییەکی تەکنەلۆژی بیبینین، بەڵکو ئەمە لەبەردەم گەنجانکارییەکی هێشێی کەمایەتیداین کە خەریکە پێناسەی ئەمە بە "پیوەندی"، "شوێن" و "ئارامگرتن" دەگۆڕێت.

کاتێک بە وردی لە دیوەکەی تری ئەم مەدەلە دەڕوانین، زاراوەی "ئابووریی تەمبەڵی" خەی دەردەخات. ئەمە ئەو کاتەیە کە مرۆڤ ئامادە نییە بۆ کەینی "شەربەتێك" یان "نانی ژەمێك" کە تەنها پێنج خولەک بە پیادەڕەوی لێیەوە دوورە، پەنا بە دیلیڤەری دەبات. لێرەدا ئەمە کات ناکەین، بەڵکو خەریکی بونیادنانی جۆرێکی تەمبەڵی و مەشکەکی دەستەمۆین.

ئەم دیاردەیە لەکۆتای تەندروستی و کەمایەتی مەترسیداری هەیە. بازاڕکردن لە مژووی مرۆڤایەتیدا هەمیشە پێسەیەکی کەمایەتی و

ئاوگەی مریی بوو؛ بینینی خەک، گفتوگە لەگە فرشیار و گەینوەی ساو. بەام ئەستا، ئەم ئەپەیکەیشنانە مرڤیان بەرو "تەنیاییەکی دیجیتاڵی" بردوو. پەیوەندییەکان کورتکراونەتەو بە پەیوەندییەکی سارد لە نەوان "بەکارهەنەر و شاشە". ئەم گەشەگیرییە نوێیە وای کردوو ماە لە "شوەنی حەوانەو"و بگەەت بە "ناوەندی هەموو چالاکییەکان" (کار، کەین، خواردن)، ئەمەش کەلتووری گەان و پیادەوی بەرو لەناوچوون دەبات و دەبەتە هەی "دابەانی کەمەایەتی"

خاڵی یەکلاکەرەو لەودایە: ئەو کاتەی "دیلیڤەری" بەمان دەگەنەتەو، چەن تەدەپەنین؟ ئەگەر کاتەی بەمان دەگەتەو بە خوەندنەوەی پەرتووکەک یان گفتوگەیەکی خەزانی بەت، ئەوا تەکنەلەژیا لە خزمەتماندایە. بەام واقیعەکە پەمان دەەت کە زەربەی بەکارهەنەران ئەو کاتە "خەاتکراوە" هەر لەناو سەشیا میدیا و ڤیدیە بەماناکاندا بەفیە دەدەن. لەردا پارە دەدەین بە ئەوەی تەمبەتر بین، نەک بەرهەمهەنەرتر.

ئەم خەراییە لایەنی ئارامگرتن و تەفکرین لە مرڤدا لەناودەبات؛ ئەمە بووینەتە نەوەیەک کە هەموو شتەکمان "ئەستا و دەستبەجە" دەوەت. کاتەک هەموو پەویستییەکانمان تەنها بە یەک کلیک کورت دەکەینەو، تەنها ماندووبوون لە جەستەمان دوور ناخەینەو، بەکو بە بەدەنگی خەریکین ئەو هەستانەش لەناو دەبەین کە تەنها لە "هەوەدان" و بەرکەوتنی ەاستەقینە لەگە شەقام و بازاەدا دروست دەبن.

ئەپەیکەیشنەکانی گەیاندن دەکرەت هەکارەك بن بە ەکخستنی ژیانەکی مەدەرن، یان ببنە هەی دروستکردنی نەوەیەک کە توانای ئارامگرتنی نییە و لەناو چواردیواردا زیندانی کراوە. تەکنەلەژیا کاتەک پیرەزە کە بمانکاتە مرڤەکی ئازادتر، نەک ئامەرەکی بە جووە.

پەش ئەوەی جارەکی تر پەنجە بنەیت بە بژاردەی "داواکردن" ساتەک ەابمەنە و لە خەت بپرسە: ئایا بەاستی کاتم نییە، یان تەمبەی مەشکمە کە دەیهەوەت لە ژیانی ەاستەقینە ەابکات؟ ەنگە ئەوەی پەویستت بەت تەنها ژەمە خواردنەک نەبەت، بەکو کەمەک پیادەوی، بینینی ەووی خەک و هەمژینی هەوایەکی ئازاد بەت. چونکە ژیان لە دەرەوەی پەنجەرەی ئەپەیکەیشنەکانەو، زەر جوانتر و ەاستەقینەتر.

وریا مەعروف